

ข้อควรระวัง

ในการทำหนังสือรับสภาพหนี้

พรเทพ ทวีภาคย์

ผู้บริหารสำนักทรัพย์สินบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

การ ทำหนังสือรับสภาพหนี้ของลูกจ้าง ในกรณีที่ลูกจ้างได้ไปกระทำความผิดด้วยการเอาทรัพย์สินของนายจ้างไป ได้ไต่ถามก็มาสารภาพผิดยินยอมที่จะชดใช้ค่าเสียหายให้ โดยขอผ่อนชำระเป็นงวดๆ กันไป นายจ้างก็ยินยอมตามข้อตกลง จึงได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้กันไว้ ต่อมาเมื่อถึงคราวต้องจ่ายเงินตามที่ตกลงกันได้ แต่กลับบ่ายเบี่ยงไม่ยอมชำระ นายจ้างจำเป็นต้องดำเนินคดีโดยฟ้องทั้งแพ่ง และอาญา ในส่วนอาญามอบให้ทนายความฟ้องเป็นคดี ยักยอก หรือฉ้อโกง ปรากฏว่าลูกจ้างก็สู้คดีได้ตั้งประเด็นสู้ว่า การทำหนังสือรับสภาพหนี้เป็นการประนีประนอมความความในคดีอาญาแล้ว สิทธิภาคต่ออาญามาฟ้องระงับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

ประเด็นมีคำถามว่าการณีการทำหนังสือรับสภาพหนี้แบบนี้ เป็นสัญญาประนีประนอมความกันหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาว่า หนังสือรับสภาพหนี้ที่ทำกันนั้น จะกลายมาเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความกฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 850-852 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่

มาตรา 850 บัญญัติว่า **“การประนีประนอมยอมความ คือ สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนให้แก่กัน”**

มาตรา 851 ใจความสำคัญ คือ **สัญญาประนีประนอมจะใช้บังคับกับคู่กรณีฝ่ายหนึ่งได้จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดหรือลงลายมือตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องต่อศาลได้**

มาตรา 852 ใจความสำคัญ คือ **ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ คือ ทำให้การเรียกร้อง ซึ่งแต่ละฝ่ายยอมสละได้ระงับลง และได้สิทธิใหม่ตามที่ปรากฏในสัญญาประนีประนอมยอมความ**

หลักเกณฑ์สำคัญ ประการแรก ต้องมีคู่สัญญาสองฝ่าย สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น มีลักษณะเป็น สัญญาต่างตอบแทน ประกอบด้วยคู่สัญญาสองฝ่าย ฝ่ายละกี่คนก็ได้ ประการต่อมาคู่สัญญาตกลงระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไป ประการสุดท้ายต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

ส่วนหนังสือรับสภาพหนี้ นั้น มีเหตุผลที่สร้างขึ้น **เพื่อสงวนสิทธิของฝ่ายเจ้าหนี้ มิให้สิทธิเรียกร้องหนี้สินของตนต่อลูกหนี้นั้นขาดอายุความ อีกเหตุผลหนึ่งคือ ใช้เป็นหลักฐานที่สร้างขึ้นในภายหลังเพื่อป้องกันปัญหา** เพราะในขณะที่ทำนิติกรรมนั้นทั้งสองฝ่ายไม่ได้ทำหนังสือ หรือสัญญาใดๆ ไว้เป็นหลักฐานเลย สัญญารับสภาพหนี้ อาจทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ กับลูกหนี้ เคยเป็นหนี้กันมาก่อนแต่ไม่มีหลักฐานในการเป็นหนี้กัน ก็มาตกลงทำหนังสือรับสภาพหนี้กันไว้ว่า เคยเป็นหนี้กันจำนวนเท่าใด จะชดใช้กันอย่างไร คิดดอกเบี้ยกันหรือไม่ ซึ่งการ

ทำสัญญารับสภาพหนี้นี้จะทำให้หนี้ที่ไม่เคยมีหลักฐานแต่เดิมกลายเป็นหนี้ที่มีหลักฐานฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ซึ่งเป็นประโยชน์กับเจ้าหนี้

ประเด็นที่ค้างคาใจว่าข้างต้นว่าหนังสือรับสภาพหนี้ เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ และทำให้สิทธินำคดีอาญาไปฟ้องระงับไปหรือไม่นั้น ศาลฎีกาเคยตัดสินไว้แล้วว่า **หากในหนังสือรับสภาพหนี้นั้นเจ้าหนี้ไม่ได้มีข้อความแสดงความประสงค์ที่จะสละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาเอาไว้ ก็ไม่ถือว่าเป็นการยอมความกันในคดีอาญา เพราะการยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายนั้น ข้อความตกลงจะต้องปรากฏชัดแจ้งว่าผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความหรือสละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาต่อกันแล้ว**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6406/2548 ที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยรับว่าได้เบียดบังเอาเงินตามฟ้องไป และยินยอมชดใช้เงินคืนให้พร้อมดอกเบี้ย ตามบันทึกการรับสภาพหนี้ ฉบับลงวันที่ 10 มกราคม 2544 ถือว่าเป็นการยอมความโดยชอบด้วยกฎหมาย คดีอาญาจึงระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) และเป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้น เห็นว่า ในบันทึกการยอมรับสภาพหนี้ ที่จำเลยทำให้แก่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาห้วยบ่อ มีเพียงข้อความว่าจำเลยยอมรับ และยินยอมชดใช้เงินคืนให้แก่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ พร้อมด้วยดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันให้ถ้อยคำนี้ และหากไม่ปฏิบัติตามไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ จำเลยยินยอมให้คณะกรรมการกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มฯ หรือทางราชการดำเนินการตามกฎหมายบ้านเมืองต่อไป ข้อความในบันทึกดังกล่าวไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายได้แสดงความประสงค์ที่จะสละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาต่อจำเลยหรือไม่ จะถือว่าสิทธิดำเนินคดีอาญาของโจทก์ระงับไปหาได้ไม่ การยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายนั้น ข้อตกลงจะต้องปรากฏชัดแจ้งว่าผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความหรือสละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาต่อจำเลยแล้ว สิทธินำคดีอาญาไปฟ้องของโจทก์จึงไม่ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

บทสรุปสังคาย ดังนั้น การทำหนังสือรับสภาพหนี้ต้องพึงระวัง หากนายจ้างยังไม่มั่นใจว่าลูกจ้างจะปฏิบัติตามข้อตกลงที่ให้กันว่าอย่างถูกต้อง ก็อย่าไปมีข้อความในทำนองที่ว่า นายจ้างสละสิทธิไม่ประสงค์จะดำเนินคดีอาญากับลูกจ้างอีกต่อไป หากเขียนไว้เช่นนั้น การดำเนินคดีอาญาก็จะทำได้สิทธินำคดีอาญาไปฟ้องระงับสิ้นไป นายจ้างจึงมีสิทธิในการเรียกร้องทางแพ่งเท่านั้น จึงเป็นข้อควรระวังอย่างยิ่งสำหรับการทำหนังสือรับสภาพหนี้

